

POZNÁMKY K AUTORSKÉMU PRÁVU

JAKUB MICHÁLEK

1. VYMEZENÍ AUTORSKÝCH PRÁV

Rád bych analyzoval několik problémů autorského práva. Zprvu hned k definici:

Definition. Ochrana autorských práv se nevztahuje na námět nebo ideu, kterou dílo sděluje, ale na konkrétní vyobrazení v objektivně vnímatelné podobě, popřípadě na způsob řazení informací, na němž se autor podílel tvůrčím způsobem.

Lemma 1.1. *Objektivně vnímatelnou podobu lze vyjádřit číslem s konečnou přesností.*

Důkaz. Pokud by nemohla být vyjádřena v žádné podobě (například slova, která lze snadno převést na čísla), nebyla by objektivní. Pokud by bylo dané číslo nekonečně dlouhé, nemohli bychom jej vnímat (člověk má omezený mozek). $\square$

Example 1.2. Hudební skladbu lze vyjádřit notami, které lze převést na jedno dlouhé číslo, kde za oddělovač slouží nula, první znak udává notu (A symbolizuje číslo 1, B číslo 2 atd.), oddělovač, další znak obsahuje oktávu, následuje délka noty, dvě noty se oddělují dvěma nulami atd. Literární dílo lze rozdělit na slova, která lze snadno převést na čísla.¹

Theorem 1.3. *Věc objektivně vnímatelná (byť nevnímaná) musí mít přiřazené zobrazení do vjemů, aby byla autorským dílem.²*

Důkaz. Máme-li číslo, které reprezentuje určité autorské dílo (např. rozložení barev v rovině reprezentuje obraz), nevztahuje se ochrana autorského díla na číslo samotné (číslo je idea), ale na zobrazení do světa vjemů (na obraz se musíme koukat, nestačí ho čichat). Sémiotika obdobně vyžaduje, aby znak obsahoval jak označující tak označované. $\square$

2. VYVRÁCENÍ LEGITIMITY AUTORSKÝCH PRÁV

Autorské právo, má-li existovat musí tedy zahrnovat jak podobu samu (číslo), tak její zobrazení. Protože čísla nelze ochránit podle definice, musí jedinečnost tkvět buď v zobrazení nebo v uspořádání čísla a zobrazení. Zřejmé důvody nás vedou k zavržení prvního.

Lemma 2.1. *Autorské právo nechrání zobrazení samo o sobě.*

Důkaz. Předmět ochrany autorského práva musí být podle (1.1) číslo, ale zobrazením se rozumí podmnožina kartézského součinu. Zobrazení je narozdíl od čísla interpretací vyžadující apriori, ale bez čísla (vstupu) nedává smysl. $\square$

Už zde lze snadno vyvrátit legitimitu autorského práva poukázáním na následující.

¹Vždyť už dnes se drtivá většina literárních děl skládá ve formě jedniček a nul v počítačích nakladatelů.

²Zobrazení musí být vzhledem k požadavku objektivní bijekcí.

Remark 2.2. Předpokládejme, že někdo vygeneruje velký počet čísel a zároveň připraví množství srozumitelných zobrazení. Dejme tomu, že jednotlivými zobrazeními jsou hudební formáty mp3, ogg, wav a další a velkými čísly jsou náhodná data. Ať je formátů N a čísel n . Každé číslo lze interpretovat N způsoby tak, že člověk slyší N různých skladeb. Lze vytvořit Nm různých skladeb. Pokud by zobrazením bylo prosté zobrazení not (viz výše), každé zobrazení lze vysvětlit textem o asi 1 kB. Dvouminutová skladba pak má asi 10 kB. Pro běžný dnes dostupný pevný disk (100 GB) lze vytvořit celkem asi 250 000 000 různých skladeb. Pro vrcholové sestavy počítačů pak můžeme počítat s několika biliony různých skladeb. Vzhledem k délce skladeb existuje jistě velká pravděpodobnost, že od budoucích Michaelů Jacksonů se dočkáme tučných honorářů za použití našich autorských děl.

Určuje-li autorské dílo pouze zobrazení a číslo, vyplývá z toho, že různé zobrazení se stejným číslem nelze identifikovat s původním autorským dílem. Lze však snadno nahlédnout, že mohou existovat různé dvojice, které dávají stejný výstup.

Lemma 2.3. *Jediné autorské dílo může být reprezentováno různými dvojicemi čísla a zobrazení.*

Důkaz. Necht' platí $\varphi = \chi \circ \psi$ a autorské dílo tvoří dvojice $\{\varphi, D\}$. Stejným autorským dílem je i $\{\chi, \psi D\}$, jak plyne z definice složeného zobrazení. $\square$

Nepochybně obě díla chrání autorský zákon. Tato věta tedy tvrdí, že autorské právo se vztahuje na stejnou písničku uloženou jak ve formátu mp3, tak ve formátu wav.

Autorský zákon ale nemůže chránit dvě díla, která nejsou stejná, jako jediné. Z toho plyne, že práva k autorskému dílu $\{\varphi, D\}$ a $\{\chi, D\}$ jsou naprosto nezávislá ($\varphi \neq \chi$), neboť pro bijektivní zobrazení φ existuje φ^{-1} , čili libovolný vstup lze zaměnit za identitu (nebo stačí $\chi = \phi \circ \varphi$, kde $\psi \neq \mathbb{I}$). To znamená, že interpretací jednoho zdroje lze získat více autorských děl (například text i obraz). Nakreslí-li někdo textový obrázek a jiný používá stejný obrázek jako zdroj kódu pro notovou osnovu, pak se jedná o dvě rozdílná díla a jejich práva jsou tudíž nezávislá.

Z toho jasně plyne, že zašifrovaný soubor (například obrázek) nemůže podléhat ochraně autorského práva tak, jak se chápe dnes. Výsledkem může být jediné totální chaos způsobený tím, že jakékoliv dílo může mít zobrazení přiřazené tak, že se jeho ochrana vztahuje na všechny ostatní věci. Jediná alternativa vedoucí k životu a svobodě vyžaduje osvobození se od pravidel, v nichž neuchopitelný majetek podléhá „ochraně“ desítky let po úmrtí autora. Nebo se dočkáme brzy doby, kdy se bude platit za báseň, která bude objektivně zaznamenaná v našem mozku? Kdy budeme platit za stupidní reklamní slogan, který nám nelze vytěsnit? Budoucnost se dá v tomto ohledu snadno předvídat, protože ať už se dnes vyhýbáme logickému myšlení jakkoliv, čas pofidérní konstrukt korporací, totiž autorská práva poškozených autorů, rozežere a snad i vytvoří umělce, kteří své umění budou šířit ve skutečnosti, nejen z playbacku.